

afdeelingen, en verder aan alles, wat de inwendige dienst van zoo'n groot lichaam als het Nederlandsch Tandheelkundig Instituut medebrengt.

Er ontstaat dan zoo ongeveer een organisatie, welke ingang heeft gevonden aan groote ziekenhuizen.

Groningen, 14 November 1927.

J. J. DE VRIES.

OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN HET ARTIKEL „INDICATIE VOOR SYNTHALINE-BEHANDELING OP GROND VAN CLINISCHE ERVARINGEN" VAN Dr. A. H. A. MARTENS, CORNELIE H. KOERS EN C. DE JONG.

Afziende van de vraag of bij een diabeteslijder bloedsuikerkromme en bilirubine-gehalte van het duodenumsap een goeden maatstaf der leverfunctie voorstellen, ben ik bij de lezing van het bovengenoemde artikel getroffen door het feit, dat de schrijvers de waarde van 4.5 E. na de proef van MELTZER-LYON „voldoende hooge cijfers" en een waarde van 8.8 E. vóór de proef van MELTZER-LYON „zeer hooge bilirubine-cijfers" noemen.

De onderzoekers geven hun uitkomsten weer in eenheden volgens HIJMANS VAN DEN BERGH, dus in de bilirubine-eenheid van $\frac{1}{200000}$.

HIJMANS VAN DEN BERGH geeft in „Der Gallenfarbstoff im Blute 1918" als bilirubine-gehalte van door hepaticus-drainage verkregen menselijke gal op $\frac{1}{3000}$ à $\frac{1}{4000}$, overeenkomende dus met ongeveer 66 à 50 zijner eenheden.

J. M. NOOTHOVEN-VAN GOOR (Dissertatie Leiden 1927) vond als gemiddeld bilirubine-gehalte der A-gal, van het duodenum-sap dus, verkregen vóór de proef van MELTZER-LYON 30 mgr. op 100 cM³ duodenum-sap, overeenkomende met 60 eenheden volgens HIJMANS VAN DEN BERGH.

Tusschen de uitkomsten van HIJMANS VAN DEN BERGH over gal uit den ductus hepaticus en die van NOOTHOVEN VAN GOOR over duodenumsap, verkregen vóór de proef van MELTZER-LYON, bestaat een groote overeenkomst. In vergelijking met hun resultaten is de door MARTENS c.s. opgegeven waarde van 8.8 eenheden laag.

Als gemiddeld bilirubinegehalte van B-gal, van duodenumsap dus, verkregen na de proef van MELTZER-LYON, vond NOOTHOVEN VAN GOOR 100 mgr. per 100 cM³ sap, overeenkomende met 200 eenheden volgens HIJMANS VAN DEN BERGH.

MARTENS c.s. noemen voor B-gal (geval 1) een gehalte van 4.5 eenheden voldoende hoog, in vergelijking met de door NOOTHOVEN VAN GOOR gevonden waarde is hun uitkomst laag.

Juist omdat deze onderzoekers aan een hoog bilirubinegehalte van het duodenum-sap de beteekenis van een goede leverfunctie toekennen, viel mij deze tegenstrijdigheid tusschen hun uitkomsten en die van andere onderzoekers op.

Bij de bespreking van hun derde geval wijzen de schrijvers er op, dat bij dien patiënt synthaline sterker werkte dan insuline.

Naar mijn meening moet bij het maken van zulk een gevolgtrekking wel degelijk in acht worden genomen, dat de patiënt bij den aanvang der behandeling met insuline in een veel ongunstiger toestand (gangraen van de hand) verkeerde dan hij blijkbaar bij het begin der behandeling met synthaline was.

Verbetering van den algemeenen toestand, teruggedaan zijn der phlegmone kunnen m.i. de tolerantie verhoogd hebben en daardoor schijnbaar een sterkere werking van synthaline hebben gegeven.

Reeds in mijn artikel over synthaline, verschenen in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geeneskunde* 1927, Eerste helft, no. 5, wees ik op de mogelijkheid, dat synthaline het niveau van het bloedsuikergehalte, eenmaal verlaagd door een insuline-inspuiting, lager zou kunnen doen blijven, dan zonder zulk een inspuiting door synthaline alleen het geval zou geweest zijn,

Ook met die mogelijkheid moet m.i. rekening gehouden worden in alle gevallen, waarbij aan de synthalinebehandeling inspuiting met insuline voorafging.

Leiden, 9 November 1927.

JAC. J. DE JONG.

HERSENZIEKTE EN INENTING.

In verband met de besprekingen aan bovenstaand onderwerp gewijd, doet zich de vraag voor of vroeger tijdens het heerschen van pokken zich ook verschijnselen voordeden, die aan encephalitis deden denken.

Wanneer men de geschiedenis raadpleegt, vindt men in de verhandeling over pokken van THOMAS SYDENHAM, den Engelschen HIPPOCRATES, symptomen beschreven, die er zeker aan doen denken. Zoo vermeldt hij epileptische toevallen, slikstoornissen en een slaaptoestand, bij welken de patiënt bijna nooit ontwaakt, tenzij men hem herhaaldelijk schudt. In het geneeskundig volksboek van MARSCHALL (1792) vindt men eveneens stuiptrekkingen en slaapzucht vermeld. TROUSSEAU, die in hoofdzaak SYDENHAM volgt, noemt nog paraplegieën.

Het blijkt dus wel, dat encephalitische verschijnselen zich bij „natuurlijke” pokken kunnen voordoen; waarom dan niet bij kunstmatig verwekte? Met het oog op het bovenstaande komt het mij het waarschijnlijkst voor, dat de virulentie van de pokstof, door welken oorzaak dan ook, ten kwade veranderd is; ik geloof niet dat het pokkenvirus met encephalitis kiemen besmet is. Men zal moeten trachten een goedaardig virus te verkrijgen, daar de kans op hersenverschijnselen zal toenemen met de virulentie der pokstof. Ook de smetstoffen van andere infectieziekten krijgen neurotrope eigenschappen, wanneer haar virulentie toeneemt (o.a. diphtherie, waterpokken e.a.).

Geldermalsen, 14 November 1927.

F. M. G. DE FEYFER.
